

10.11.2015

Metsähallitus, Rauno Väisänen (0205 64 4386, rauno.vaisanen@metsa.fi)

Muistio Eduskunnan asunto- ja ympäristöjaosto 11.11.2015 klo 12.00

HE 30/2015 vp - esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Momentti 35.10.51 ”Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksen luontopalvelut: tehtävät, rahoitus ja henkilöstö

Luontopalvelut (LP) vastaa Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä. Se hoitaa Suomen arvokkaimpia luontokohteita, kuten kansallispuistoja, ja on maamme merkittävien retkeilypalvelujen ja valtion maiden erä- ja kalastuspalvelujen tuottaja. Sen hoidossa on yli 7 miljoonaa hehtaaria valtion maa- ja vesialueita.

LP:n toiminta rahoitetaan pääosin valtion talousarviosta. Vuoden 2014 kokonaismenot olivat 65,4 milj. €. YM:n ja MMM:n kautta tuleva rahoitus kattoi menoista 67 % (43,9 milj. €). LP:ssa tehtiin viime vuonna 624 henkilötyövuotta. LP on pystynyt säilyttämään työpaikkoja myös harvaan asutulla maaseudulla ja tukemaan sen asuttuna säilymistä.

LP on työllistänyt vv. 2010-15 noin 550 nuorta (210 htv) talousarvioiden erillismäärärahoilla ja henkilökohtaisella palkkatuella. Nuoret ovat saaneet mielekkäitä työtehtäviä ja arvokasta työkokemusta. Monella maaseutupaikkakunnalla nämä ovat olleet lähes ainoita mahdollisuuksia työllistyä, erityisesti Lapissa ja Kainuussa. Vuoden 2016 talousarvioesitys ei sisällä määrärahaa nuorten työllistä varten. LP:lla on kansalaisjärjestöjen kanssa laajaa vapaaehtoisuysteistyötä (v. 2014 yli 2 500 henkilöä, 23 htv). LP työllistää myös avolaitosvankeja (51 htv).

Rahoitus TAE 2016

Kansallispuistojen hoito ja kehittäminen rahoitetaan YM:n momentilta 35.10.52, jolle esitetään 37 616 000 €. Määräraha sisältää kertaluonteisena lisäyksenä 8 milj. € käytettäväksi luonnonsuojelualueiden maanmittaustoimituksiin ja hoidon ja käytön suunnittelun sekä hallituksen kehysriihessä päätetyt 0,5 milj. € uuden kansallispuiston perustamisen valmisteluun Itsenäisyyden Juhlavuonna 2017. Retkeilyalueiden hoitoon, erävalvontaan ja muihin MMM:n hallinnonalan tehtäviin esitetään 5 754 000 € MMM:n momentille 30.63.50 eli lähes 0,5 milj. € vähemmän kuin vuonna 2015. Yli puolet LP:n kokonaisrahoituksesta käytetään luonnon virkistyskäytön palveluiden ylläpitoon ja parantamiseen.

Kulttuurihistoriallisten kohteiden hoito ja kehittäminen

Eduskunta on viime vuosina myöntänyt luontopalveluille erillismäärärahan kulttuuriperintökohteiden hoitoon ja kunnostamiseen. Määrärahaa on kohdennettu 2015 mm. Raaseporin rauniolinnaan, Langinkoskelle Kotkaan ja Välimaan saamelaisstilalle Utsjoelle. Lisäksi erillismäärärahoja on saatu Saaristomerien Öron ja Helsingin edustan Vallisaaren ja Kuninkaansaaren palvelujen kehittämiseen. Öro avattiin yleisölle kesällä 2015. Museovirastolta vuonna 2014 siirtyneiden kohteiden käyttö- ja ylläpitokustannuksiksi on arvioitu vähintään 1,0 miljoonaa euroa vuodessa.

Kansallispuisto- ja retkeilyalueverkoston kunnossapito ja kehittäminen

Kansallispuistoihin tehtiin viime vuonna 2,3 milj. ja valtion retkeilyalueille 355 000 käyntiä. Kaikille Metsähallituksen erityisalueille tehtiin 5,6 milj. käyntiä. Kansallispuistojen kävijöiden rahankäytön kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset paikallistalouteen olivat 125,8 milj. € ja 1 256 henkilötyövuotta.

Vastaavat luvut olivat valtion retkeilyalueilta 14,7 milj. € ja 156 htv. Vaikutukset syntyvät matkailijoiden yrityksiltä ostamista tuotteista ja palveluista, vetovoima syntyy hyvin hoidetuista ja varustelluista alueista.

Luonnossa liikkumisella on todettu olevan merkittäviä terveysvaikutuksia. Palveluja kehitetään niin, että luontoon lähtemisen kynnys madaltuu, ja terveysvaikutukset laajenevat eri väestönosiin. Viime vuonna valmistuneiden selvitysten mukaan kansallispuistoissa vierailleiden retkeilijöiden kokemien terveysvaikutusten arvo oli 226 milj. € vuodessa.

Kansallispuistot ovat kansainvälinen brändi ja Suomen kansallispuistoja olisi mahdollista tuotteistaa ja markkinoida nykyistä laajemmin eurooppalaisille ja aasialaisille matkailijoille. Suomi tunnetaan maailmalla parhaiten puhtaasta luonnostaan. Tuoreen Visit Finlandin teettämän tutkimuksen mukaan ”suojelualueet” on suosituin hakusana ulkomaalaisten tekemissä matkailuaiheisissa nettihauissa Suomesta. Vasta tämän jälkeen tulivat paikallinen ruoka ja talviliikunta.

Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden hoitoon osoitettu perusrahoitus riittää pääosin virkistyskäytön palvelujen ja luontomatkailun edellytysten ns. käyttökustannuksiin. Korvaus- ja uusinvestointeihin tarvitaan lisä- ja muuta hankerahoitusta. Perusrahoitusta tarvitaan myös hankkeiden omarahoitusta varten. Toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta parannetaan mm. luopumalla vähäisimmän kysynnän reiteistä ja taukopaikoista ja tarkistamalla niiden laatua.

Vuonna 2015 palveluvarustusta on parannettu mm. Teijon, Etelä-Konneveden, Selkämeren, Sipoonkorven ja Pallas-Yllästunturin kansallispuistoissa sekä Evon ja Napapiirin retkeilyalueilla. Matkailun kehittämiseksi ja kohteiden matkailullisen vetovoiman lisäämiseksi välittömiä korvaus- ja uudisinvestointitarpeita on yhteensä noin 10 miljoonan euron edestä.